

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา**ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์****Prevent accident behaviors of carpenter of working in Sawasdeekhamai****Muang District Sisaket province**วรรณภา วรรณศรี^{1*} น้ำทิพย์ อยู่ยืน¹ ยุพมาศ สุกใส²¹คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา²คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา**บทคัดย่อ**

การศึกษาวัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73, 0.72 และ 0.79 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive research) และสถิติไคสแควร์ (Chi-square: χ^2) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.80 อายุอยู่ระหว่าง 51- 60 ปี ร้อยละ 39.50 จบการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 44.20 รายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 70.90 พื้นที่ในการเพาะปลูกน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 55.80 ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ร้อยละ 60.50 เกษตรกรมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.23, 69.77, 84.88 ตามลำดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง และการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนในการป้องกันการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและปลอดภัยต่อไป

คำสำคัญ: ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกร

Abstracts

Descriptive research to study factors affecting farmers' behavior of pesticide use. In the area of Ban Pluem phatthana, village Khok mamuang subdistrict, Pakham district, Buriram province area Province, 86 people. The tools used for data collection were A questionnaire on knowledge, attitude and behavior of pesticide use of farmers. Receive the confidence values of 0.73, 0.72 and 0.79 respectively. Using descriptive statistics and Chi-square In data analysis.

The results of the study showed that most of them were men, 55.80% sat between 51-60 years, 39.50% graduated from the high school / vocational certificate 44.20%, income was between 5,000 - 10,000 baht per month, 70.90% page. In cultivation of less than 14 rai 55.80%, the period of use of the plant is between 1-5 years 60.50%. Know the routes and avoid using chemicals that destroy plants at high percentages. 80.23, 69.77, 84.88, respectively. And factors related to attitude chemical pesticide use behavior. There was a statistically significant relationship with the behavior at the 0.05 level. To educate Understanding farmers in the correct use of pesticides And the recognition of the benefits of pesticide prevention practices. To lead to the correct and safe use of chemicals.

Keywords: knowledge attitude pesticide usage behaviors agriculturist

บทนำ

ปัญหาการใช้สารเคมีฉีดพ่นกำจัดศัตรูพืชเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสุขภาพที่สำคัญคืออันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างแพร่หลายเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และมีเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีฯ ที่ไม่ถูกต้อง ไม่ปลอดภัย ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทั้งเฉียบพลันและเรื้อรัง อาการแสดงเฉียบพลันมีตั้งแต่ระยะเล็กน้อยจนรุนแรงถึงแก่ชีวิต ขึ้นอยู่กับระดับความเข้มข้น ความเป็นพิษ และปริมาณที่ได้รับ ส่วนอาการเรื้อรังสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะสะสมในระบบต่างๆ ของร่างกายทำให้เกิดความผิดปกติและโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็ง เป็นต้น สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้หลายทาง โดยการสัมผัสทางผิวหนัง การสูดดมละอองที่ฟุ้งกระจายในอากาศ และการรับประทานหรือเครื่องดื่มที่มีสารเคมีฯปนเปื้อน ซึ่งพฤติกรรมการใช้สารเคมีที่ไม่ปลอดภัยนั้นทำให้เกษตรกรผู้อาศัยในชุมชน และผู้บริโภคมีความเสี่ยงจากการได้รับอันตรายจากสารเคมีเพิ่มขึ้น (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, 2558)

จากปัญหาดังกล่าวได้มีผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสวนลำไย อาทิ เช่น พรรณีภา ไพราม (2559) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลป่าไผ่งาม อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวัดความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เพื่อวัดสภาวะสุขภาพของเกษตรกรเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรม และทัศนคติกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลป่าไผ่งาม อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 360 คน มีระดับเอ็นไซม์โคลีเนสเตอเรสในเลือด ระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 11.94 และระดับเสี่ยง ร้อยละ 7.50 (พรรณีภา ไพราม, 2559)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรบ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ มีเกษตรกรที่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 106 คน เกษตรกรมักพบปัญหาจากศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตเสียหายและลดลง เกษตรกรจึงมักนิยมนำสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมา

ใช้ เพราะได้ผลรวดเร็ว ทันเวลา เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงคุณภาพดี และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรก็เป็นไปตามอิสระ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชบ่อยครั้ง และบางครั้งก็ใช้เกินอัตราคำแนะนำบนฉลากข้างกล่องหรือข้างขวดบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่เหมาะสมจากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาผลกระทบจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้สารเคมี โปแทสเซียมคลอเรต KClO₃ สารเคมีไกลโฟเซต (Glyphosate) พาราควอท (Paraquat) อาหารจีน และอะลาคลอร์ (Alachlor) ใช้ในการกำจัดศัตรูพืชเป็นส่วนมาก จากการตรวจหาระดับเอ็นไซม์โคลีเนสเตอเรสอยู่ในระดับเสี่ยงจำนวน 21 คน ร้อยละ 19.81 และระดับที่ไม่ปลอดภัย จำนวน 65 คน ร้อยละ 61.32

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้เกิดความปลอดภัยเพื่อผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังโรคจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเกษตรกร สร้างเสริมให้เกษตรกรมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้และการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี และเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานสร้างเสริมพฤติกรรมการใช้และการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคเกษตรกรรม และพัฒนางานด้านอาชีวอนามัยในภาคเกษตรกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้ทำวิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยคั่นคว่ำจากเอกสารและรายงานการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ พื้นที่เพาะปลูก ประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และการใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด-ปิดให้เลือกตอบ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิดให้เลือกตอบแบบ แบ่งเป็น 2 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	เชิงบวก	เชิงลบ
ตอบถูก	1	0
ตอบผิด	0	1

การแปลผลระดับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน ดังนี้

มากกว่าร้อยละ 80 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับสูง
ระหว่างร้อยละ 60-80 หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

น้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) ได้สร้างขึ้นตามแบบ วัดทัศนคติของลิคเคิร์ต (Likert's Scale) เป็นแบบ 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวน 10 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ทางบวก	ทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2

	ทางบวก	ทางลบ
ไม่เห็นด้วย	3	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ช่วงชั้นของระดับคะแนนที่ระดับ 1.33 ใช้เป็นเกณฑ์ในการบ่งชี้ทัศนคติใช้เกณฑ์การจัดระดับคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (พรณิภา ไพราม, 2559)

ค่าเฉลี่ย 3.67 - 5.00	หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานระดับสูง
ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.66	หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33	หมายถึง ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิดเป็นการประมาณค่า (Rating scale) ของลิคเคิร์ต (Likert's scale) ประกอบด้วย 5 ระดับ โดยปรับปรุงจาก 5 ระดับ เป็นแบบ 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

วัดการปฏิบัติ	ทางบวก	ทางลบ
ปฏิบัติทุกครั้ง (5-6 ครั้ง/เดือน)	4	1
ปฏิบัติบางครั้ง (3-4 ครั้ง/เดือน)	3	2
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง (1-2 ครั้ง/เดือน)	2	3
ไม่เคยปฏิบัติเลย (0 ครั้ง/เดือน)	1	4

ช่วงชั้นของระดับคะแนนที่ระดับ 1.00 ใช้เป็นเกณฑ์ในการบ่งชี้ทัศนคติใช้เกณฑ์การจัดระดับคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (พรณิภา ไพราม, 2559)

คะแนนเฉลี่ย 3.00 - 4.00	หมายถึง พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 2.00 - 2.99	หมายถึง พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.99	หมายถึง พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชระดับต่ำ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการชี้แจง ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกใบยินยอม การยืนยันตนให้ทำแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การแจกแจง ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัย (ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด) แบบทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษา

ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี

กำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

กำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ส่วนที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัด

ศัตรูพืชของเกษตรกร

ส่วนที่ 5 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้

สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร จำนวน 86 คน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.80 และเพศหญิง ร้อยละ 44.20 มีอายุอยู่ระหว่าง 51- 60 ปี ร้อยละ 39.50 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 26.70 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 19.80 รองลงมาคือน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ร้อยละ 9.30 และมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 4.70 (อายุเฉลี่ย 46.99 ± 10.14 ปี น้อยที่สุด 27 ปี และมากที่สุด 65 ปี) สถานภาพสมรส ร้อยละ 88.40 รองลงมาคือ แยกกันอยู่ ร้อยละ 5.80 และโสด ร้อยละ 3.50 จบการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 44.20 มัธยมตอนต้น/ปวส. ร้อยละ 33.70 ประถมศึกษา ร้อยละ 18.60 ปริญญาตรี ร้อยละ 2.30

อนุปริญญา ร้อยละ 1.20 รายได้อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 70.90 รองลงมาคือ รายได้อยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 22.10 รองลงมาคือน้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 4.70 และมากกว่า 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป ร้อยละ 2.30 (รายได้เฉลี่ย $9,523.26 \pm 3,835.52$) บาท น้อยที่สุด 2,500 บาท และมากที่สุด 30,000 บาท พื้นที่ในการเพาะปลูกน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 54.70 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ ร้อยละ 30.20 และมากกว่า 20 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 15.10 (พื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 13.70 ± 8.35 น้อยที่สุด 3 ไร่ และมากที่สุด 38 ไร่) ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 77.90 รองลงมาคืออยู่ระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 15.10 และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 7.00 (ระยะเวลาในการทำงานเฉลี่ย 8.43 ± 6.21 ปี น้อยที่สุด 2 ปี และมากที่สุด 25 ปี) ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากผู้ใหญ่นบ้าน ร้อยละ 87.20 รองลงมาคือ วิทยากรด้านสารเคมี ร้อยละ 70.90 โทรทัศน์ ร้อยละ 68.60 โทรศัพท์ ร้อยละ 48.80 และ นักวิชาการเกษตรกร ร้อยละ 37.20 เกษตรกรเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในหัวข้อความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 97.70 การควบคุมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 38.40 และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 37.20 เกษตรกรใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ รองเท้าบูท ร้อยละ 95.30 ถุงมือยาง ร้อยละ 83.70 หมวก ร้อยละ 74.40 เสื้อผ้าที่มีดซิด ร้อยละ 68.60 หน้ากากกรองอากาศ ร้อยละ 67.40 และแว่นตา ร้อยละ 58.10 เกษตรกรเลือกซื้อสารเคมีประเภทสารพิษฆ่าแมลง ร้อยละ 55.80 รองลงมาคือ สารพิษกำจัดวัชพืช ร้อยละ 44.20 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร (n = 86)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	48	55.80

หญิง	38	44.20
2) อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	8	9.30

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร (n = 86) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2) อายุ (ปี)		
31 - 40	17	19.80
41 - 50	23	26.70
51 - 60	34	39.50
60 ขึ้นไป	4	4.70
ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		46.99 \pm 10.14
พิสัย (ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด)		38 (65-27)
3) สถานภาพ		
โสด	3	3.50
สมรส	76	88.40
หย่าร้าง	2	2.30
แยกกันอยู่	5	5.80
4) ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	16	18.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	29	33.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	44.20
อนุปริญญา/ปวส.	1	1.20

ปริญญาตรี	2	2.30
5) รายได้ (บาท/เดือน)		
น้อยกว่า 5,000	4	4.70
5,000 – 10,000	61	70.90
10,001 – 15,000	19	22.10
มากกว่า 15,000	2	2.30
ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		9,523.26 \pm 3,835.52
พิสัย (ค่าสูงสุด – ค่าต่ำสุด)		27,500 (30,000 - 2,500)
6) พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		
≤ 10	47	54.70
11 – 20	26	30.20
> 20 ขึ้นไป	13	15.10
ค่าเฉลี่ย \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		13.70 \pm 8.35
พิสัย (ค่าสูงสุด – ค่าต่ำสุด)		35 (38 - 3)
7) ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ปี)		
≤ 10	67	77.90
11 – 20	13	15.10
> 20 ขึ้นไป	6	7.00

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกร (n = 86) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
7) ระยะเวลาในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช (ปี)		
ค่าเฉลี่ย \pm (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		8.43 \pm 6.21

ค่าพิสัย (ค่าต่ำสุด : ค่าสูงสุด)	23 (25 - 2)	
8) การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
เคย	75	87.20
ไม่เคย	11	12.80
โทรทัศน์	59	68.60
โทรศัพท์	42	48.80
วิทยากรด้านสารเคมี	61	70.90
ผู้ใหญ่บ้าน	75	87.20
นักวิชาการเกษตรกร	32	37.20
9) การได้รับการอบรมเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
เคย	79	91.90
ไม่เคย	7	8.10
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	78	90.70
การควบคุมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	33	38.40
พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	32	37.20
10) การใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองจากอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
ใช่	84	97.70
ไม่ใช่	2	2.30
อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (n = 86) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หมวก	64	74.40
แว่นตา	50	58.10
หน้ากากกรองอากาศ	58	67.40

เสื้อผ้าที่มีดขีด	59	68.60
ถุงมือยาง	72	83.70
รองเท้าบูท	82	95.30
11) ประเภทการเลือกซื้อสารเคมี		
สารพิษฆ่าแมลง	48	55.80
สารพิษกำจัดวัชพืช	38	44.20
9) การได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน		
ไม่เคย	7	13.50
เคย	45	86.50

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายระยะเวลานาน อาจทำให้เกิดมะเร็งได้ ร้อยละ 98.80 การเลือกซื้อสารเคมีกำจัดแมลง ควรเลือกซื้อสารเคมีที่ถูกต้องกับชนิดของแมลง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต ร้อยละ 97.70 การป้องกันอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร โดยไม่สวมใส่อุปกรณ์ที่มีดขีดอาจทำให้มีสารเคมีเข้าสู่ร่างกายได้ ร้อยละ 96.50 หลังจากฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จเรียบร้อยแล้วควรอาบน้ำ ฟอกสบู่ทันทีและเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว ควรทำการแยกภาชนะบรรจุสารเคมีที่เผาได้ และเผาไม่ได้ ทำการฝัง เพื่อไม่ให้มีการนำภาชนะไปใช้ต่อ ร้อยละ 94.20 การเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชควรเลือกใช้ตามที่ฉลากระบุไว้ เพื่อประสิทธิภาพที่ดีของผลผลิต ร้อยละ 90.70 พิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะไม่ตกค้างในร่างกายของผู้ฉีดพ่นสารเคมี ร้อยละ 86.00 สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

สามารถเข้าสู่ร่างกายได้เฉพาะทางปากเท่านั้น ร้อยละ 81.40 กรณีร่างกายมีบาดแผลสารเคมีสามารถซึมผ่านผิวหนังได้มากกว่าช่องทางอื่น ร้อยละ 76.70 และการยื่นฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรยืนอยู่ใต้ลมเสมอ เพื่อป้องกันสารเคมีปลิวเข้าสู่ร่างกาย ร้อยละ 68.60 ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 5

ส่วนที่ 3 ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ทัศนคติที่มีต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 86 คน พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับรายข้อจากมากไปน้อย ได้แก่ หากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามอัตราส่วนที่ระบุในฉลากก็ไม่จำเป็นต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลก็ได้ ร้อยละ 88.40 สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ไม่หมดและไม่ใช้อีกไม่จำเป็นต้องสนใจ สามารถนำไปทิ้งที่ไหนก็ได้ ร้อยละ 81.40 การอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้เสียเวลาในการทำงาน ร้อยละ 75.60 ภาชนะบรรจุสารเคมีหากนำมาล้างทำความสะอาดแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ ร้อยละ 68.60 ในระหว่างฉีดพ่น

สามารถหยุดพักรับประทานอาหารหรือสูบบุหรี่ได้ตามปกติ โดยไม่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าหรืออาบน้ำเพราะจะทำให้เสียเวลา ร้อยละ 66.30 ในระหว่างฉีดพ่นหากหัวฉีดอุดตัน สามารถใช้ปากเป่าได้ เพื่อไม่เป็นอันตรายและการเก็บรักษาสารเคมี กำจัดศัตรูพืชที่ใช้แล้วควรเก็บไว้ที่ใดก็ได้ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานในครั้งถัดไป ร้อยละ 58.10 ท่านจะเข้าไปในบริเวณที่มีการฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้วเมื่อไหร่ก็ได้ เพื่อไปดูผลผลิตของท่าน ร้อยละ 52.30 รองลงมาคือ ทศนคติเห็นด้วย เมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงลำดับรายชื่อจากมากไปน้อย ได้แก่ การผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรใช้ไม้กวาน เพื่อป้องกันสารเคมีซึมเข้าสู่ร่างกาย ร้อยละ 79.10 เสื้อผ้า หน้ากาก ถุงมือและ แวนตา เมื่อใช้เสร็จแล้วควรแยกซักล้าง ทำความสะอาดแยกต่างหากกับชุดที่ใส่ปกติ ร้อยละ 69.80 รองลงมาคือ ทศนคติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงลำดับรายชื่อจากมากไปน้อย ได้แก่ ในระหว่างฉีดพ่น หากหัวฉีดอุดตัน สามารถใช้ปากเป่าได้ เพื่อไม่เป็นอันตราย ร้อยละ 34.90 รองลงมาคือ ทศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงลำดับรายชื่อจากมากไปน้อย ได้แก่ การผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรใช้ไม้กวาน เพื่อป้องกันสารเคมีซึมเข้าสู่ร่างกาย ร้อยละ 19.80 ดังตารางที่ 3 และ ตารางที่ 5

ส่วนที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

พฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 86 คน พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ได้แก่ ท่านเลือกซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่มีฉลากชัดเจนมีข้อความแสดงวิธีการใช้ และ เครื่องหมายแสดงคำเตือนการระมัดระวังอันตรายในการ

ใช้ชัดเจน ร้อยละ 83.70 ขณะที่ทำการฉีดพ่นท่านระวังไม่ให้ละอองสารเคมีปลิวเข้าหาตัว อาหาร น้ำดื่มและของใช้ที่อยู่ข้างเคียง ร้อยละ 79.10 ท่านเลือกและตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือเพื่อให้เหมาะสม และถูกต้องกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้และฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 75.60 อ่านฉลากข้างขวดทุกครั้ง และปฏิบัติตามคำแนะนำต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดในการใช้สารเคมีและท่านตรวจอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งาน ร้อยละ 69.80 หลังจากที่ท่านฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแล้ว ท่านอาบน้ำ ฟอกสบู่ให้ร่างกายสะอาด ร้อยละ 68.60 หลังจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้ว ท่านทำความสะอาดเสื้อผ้าชุดที่ท่านใส่ ฉีด-พ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยแยกซักต่างหาก ร้อยละ 59.30 หลังจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้ว ท่านแยกเก็บไว้ในโรงเก็บหรือห้องเก็บสารเคมีโดยเฉพาะ ร้อยละ 58.10 และท่านแยกเก็บไว้ในโรงเก็บหรือห้องเก็บสารเคมีโดยเฉพาะ และร้อยละ 53.50 รองลงมา คือ ปฏิบัติบางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ เมื่อสงสัยหรือไม่แน่ใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำการปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตร หรือผู้นำสารเคมีนั้น ๆ มาจำหน่ายก่อนใช้ ร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ไม่เคยปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ท่านสวมรองเท้ายูทหรือรองเท้ายางชนิดหุ้มเท้าถึงครึ่งขาที่ไม่มิดชิดและท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตวงทุกครั้งตามที่ฉลากบรรจุที่ติดมากับภาชนะบรรจุสารเคมี ร้อยละ 66.30 ดัง ตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย จากการทำงาน	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	แปลผล
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	
การเลือกใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชควรเลือกใช้ตามที่ฉลากระบุไว้ เพื่อประสิทธิภาพที่ดีของผลผลิต	78(90.70)	8(9.30)	สูง

การเลือกซื้อสารเคมีกำจัดแมลง ควรเลือกซื้อสารเคมีที่ถูกกับชนิดของแมลง เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิต	84(97.70)	2(2.30)	สูง
การยีนฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรยืนอยู่ได้ลมเสมอ เพื่อป้องกันสารเคมีปลิวเข้าสู่ร่างกาย *	27 (31.40)	59 (68.60)	ปานกลาง
สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้เฉพาะทางปากเท่านั้น *	16 (18.60)	70 (81.40)	สูง
หลังจากฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จเรียบร้อยแล้วควรอาบน้ำ ฟอกสบู่ทันทีและเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทุกครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย	81(94.20)	5(5.80)	สูง
การกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้หมดแล้ว ควรทำการแยกภาชนะบรรจุสารเคมีที่เผาได้ และเผาไม่ได้ ทำการฝัง เพื่อไม่ให้มีการนำภาชนะไปใช้ต่อ	81(94.20)	5(5.80)	สูง
กรณีร่างกายมีบาดแผลสารเคมีสามารถซึมผ่านผิวหนังได้มากกว่าช่องทางอื่น	66 (76.70)	20 (23.30)	ปานกลาง
การป้องกันอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร โดยไม่สวมใส่อุปกรณ์ที่มีขีดอาจทำให้มีสารเคมีเข้าสู่ร่างกายได้	83 (96.50)	3 (3.50)	สูง
การได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายระยะเวลานาน อาจทำให้เกิดมะเร็งได้	85 (98.80)	1 (1.20)	สูง

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตราย จากการทำงาน	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	แปลผล
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	
พิษของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะไม่ตกค้างในร่างกายของผู้ฉีดพ่นสารเคมี *	12 (14.00)	74 (86.00)	สูง

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 3 ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
การอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้เสียเวลาในการทำงาน *	4.00	0.59	สูง
หากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามอัตราส่วนที่ระบุในฉลากก็ไม่จำเป็นต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลก็ได้ *	3.91	0.59	สูง
การผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรใช้ไม้กวน เพื่อป้องกันสารเคมีซึมเข้าสู่ร่างกาย	4.17	0.47	สูง

ในระหว่างฉีดพ่นสามารถหยุดพักรับประทานอาหารหรือสูบบุหรี่ได้ตามปกติโดยไม่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าหรืออาบน้ำเพราะจะทำให้เสียเวลา *	4.14	0.72	สูง
ในระหว่างฉีดพ่นหากหัวฉีดอุดตัน สามารถใช้ปากเป่าได้ เพื่อไม่เป็นอันตราย *	4.22	0.77	สูง
เสื้อผ้า หน้ากาก ถุงมือและ แวนตา เมื่อใช้เสร็จแล้วควรแยกซักล้างทำความสะอาดแยกต่างหากกับชุดที่ใส่ปกติ	3.63	1.10	ปานกลาง
ท่านจะเข้าไปในบริเวณที่มีการฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้วเมื่อไหร่ก็ได้ เพื่อไปดูผลผลิตของท่าน *	3.20	1.19	ปานกลาง
การเก็บรักษาสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้แล้วควรเก็บไว้ที่ใดก็ได้ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานในครั้งถัดไป *	3.66	1.00	ปานกลาง
ภาชนะบรรจุสารเคมีหากนำมาล้างทำความสะอาดแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ *	4.01	0.68	สูง
สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ ไม่หมดและไม่ใช่อีกไม่จำเป็นต้องสนใจ สามารถนำไปทิ้งที่ไหนก็ได้ *	4.12	0.42	สูง

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ท่านเลือกซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีฉลากชัดเจนมีข้อความแสดงวิธีการใช้และเครื่องหมายแสดงค่าเตือนการระมัดระวังอันตรายในการใช้ชัดเจน	3.84	0.37	สูง

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (ต่อ)

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ท่านสวมถุงมืออย่างในขณะหยิบจับและผสมสารเคมี	3.09	1.26	ปานกลาง
ท่านเลือกและตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือเพื่อให้ เหมาะสม และถูกต้องกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชก่อนการใช้และฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	2.24	1.30	ปานกลาง
อ่านฉลากข้างขวดทุกครั้ง และปฏิบัติตามข้อแนะนำต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดในการใช้สารเคมี	3.19	1.57	ปานกลาง
ท่านสวมถุงมืออย่างยาวหุ้มข้อศอกทุกครั้งที่กวนสารเคมีด้วยมือ	3.92	1.22	สูง
เมื่อสงสัยหรือไม่แน่ใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำการปรึกษาเจ้าหน้าที่การเกษตรหรือผู้นำสารเคมีนั้น ๆ มาจำหน่ายก่อนใช้	2.37	1.43	ปานกลาง
ท่านตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือก่อนการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งาน	4.12	1.01	สูง
ท่านสวมรองเท้ายาง หรือรองเท้ายางชนิดหุ้มเท้าถึงครึ่งขาที่ไม่มิดชิด *	4.30	0.84	สูง

ท่านยืนอยู่เหนือลมในขณะที่พัดสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	4.19	0.97	สูง
ท่านเลือกฉีดพ่นสารเคมีในช่วงตอนเช้า - ตอนเย็นและหยุดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในขณะที่ลมแรงหรือลมหนาวบ่อย ๆ	4.13	1.01	สูง
ขณะที่ทำการฉีดพ่นท่านระวังไม่ให้ละอองสารเคมีปลิวเข้าหาตัว อาหาร น้ำดื่ม และของใช้ที่อยู่ข้างเคียง	3.76	0.53	สูง
ท่านใช้มือขี้นาขณะฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าตา *	2.98	1.17	ปานกลาง
ท่านผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยตวงทุกครั้งตามที่ฉลากบรรจุที่ติดมากับภาชนะบรรจุสารเคมี	3.65	0.50	สูง
ขณะที่ทำการฉีดพ่นสารเคมีไม่มีผู้อื่นอยู่ในบริเวณที่ฉีดพ่น โดยติดป้ายประกาศเตือน	2.62	1.07	ปานกลาง
ท่านทิ้งบรรจุภัณฑ์สารเคมีกำจัดศัตรูพืชลงในแหล่งน้ำ *	3.28	1.04	สูง
หลังจากที่ท่านฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแล้ว ท่านอาบน้ำ ฟอกสบู่ให้ร่างกายสะอาด	3.58	0.73	สูง
ท่านทำความสะอาดเสื้อผ้าชุดที่ท่านใส่ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยแยกซักต่างหาก	3.50	0.72	สูง
ท่านมีการจัดเก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยเรียงอย่างเป็นระเบียบง่ายต่อการหยิบใช้	3.40	0.79	สูง
หลังจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเสร็จแล้ว ท่านแยกเก็บไว้ในโรงเก็บหรือห้องเก็บสารเคมีโดยเฉพาะ	3.20	1.05	สูง
หลังจากที่ท่านใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชหมดแล้ว ท่านทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีโดยการฝังดินลึกอย่างน้อย 1.5 เมตรและห่างจากบริเวณแหล่งน้ำ	2.60	1.14	ปานกลาง

หมายเหตุ: * ข้อคำถามเชิงลบ

ตารางที่ 5 ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

สิ่งคุกคามสุขภาพในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้		
ระดับสูง (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80)	69	80.23
ระดับปานกลาง (คะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ 60 – 80)	17	19.77
ทัศนคติ		
ระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00)	60	69.77
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66)	26	30.23

พฤติกรรม		
ระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.02 – 4.00)	73	84.88
ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.01 – 3.01)	13	15.12

ส่วนที่ 5 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร วิเคราะห์และนำเสนอผลวิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติไคสแควร์ Chi – Square : χ^2 โดยกำหนดระดับนัยที่สำคัญที่ 0.05 ผลการศึกษา มีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจำนวน 86 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (P -value >0.05)

การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจำนวน 86 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (P -value > 0.05)

การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรจำนวน 86 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า การอ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชทำให้เสียเวลาในการทำงาน ($\chi^2 = 130.981, P$ -value = 0.000) หากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชตามอัตราส่วนที่ระบุในฉลากก็ไม่จำเป็นต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลก็ได้ ($\chi^2 = 134.752, P$ -value = 0.002) ในระหว่างฉีดพ่นสามารถหยุดพักรับประทานอาหารหรือสูบบุหรี่ได้ตามปกติโดยไม่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าหรืออาบน้ำเพราะจะทำให้เสียเวลา ($\chi^2 = 145.189, P$ -value = 0.000) ในระหว่างฉีดพ่นหากหัวฉีดอุดตัน สามารถใช้ปากเป่าได้ เพื่อไม่เป็นอันตราย ($\chi^2 = 138.733, P$ -value = 0.001) การผสมสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรใช้ไม้กวน เพื่อป้องกันสารเคมีซึมเข้าสู่ร่างกาย ($\chi^2 = 124.002, P$ -value = 0.015) ท่านจะเข้าไปในบริเวณที่มีการฉีดสารเคมีกำจัด

ศัตรูพืชเสร็จแล้วเมื่อไหร่ก็ได้ เพื่อไปดูผลผลิตของท่าน ($\chi^2 = 142.182, P$ -value = 0.001) และภาชนะบรรจุสารเคมี หากนำมาล้างทำความสะอาดแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ ($\chi^2 = 107.627, P$ -value = 0.002) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติ กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 86 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($\chi^2 = 371.205, P$ -value = 0.030)

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้อภิปรายตามวัตถุประสงค์และคำถามงานวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาความรู้การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 86 คน พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 80.23, 69.77 และ 84.88 ตามลำดับเนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมี โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 44.20 ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ และประสบการณ์การทำงานที่มีมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 45.30 ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ ทัศนคติสูง ส่งผลให้มีพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ดีตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรวรรณ ไตรทิพย์สมบัติและคณะ (2557) ศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านห้วยสามขา ตำบลท้าววัง อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมก่อนการใช้ ขณะใช้ และหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่

ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 97.9, 95.8 และ 86.6 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่สูง เช่น เกษตรกรมีความเข้าใจในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อันเนื่องมาจากประสบการณ์การทำงานเกษตรกรหรือการอ่านและเข้าใจฉลากที่ระบุไว้ ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่เกษตรกรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูงแต่เกษตรกรยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวทั้งก่อนทำการฉีดพ่น ขณะทำการฉีดพ่นและหลังการฉีดพ่น รวมไปถึงการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้เกษตรกรได้มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกมะม่วง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกมะม่วง ผู้นำหมู่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เกษตรกร

ควรทำความร่วมมือกับหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุข ทำโครงการสนับสนุนการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีให้เกษตรกรเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาระดับเอนไซม์โคลีลินเอสเตอเรสในเลือดของประชากรที่อาศัยในชุมชน ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

เกษตรกร เช่น สมาชิกในครอบครัวที่มีส่วนช่วยในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้กับพื้นที่ฉีดพ่น เพื่อดูสถานการณ์และปริมาณการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากขึ้น

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านปลื้มพัฒนา ตำบลโคกมะม่วง อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยได้ผลอย่างกว้างขวาง จึงควรศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะได้ข้อสรุป ที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, (2558) ความเสี่ยงจากการได้รับอันตรายจากสารเคมี. ค้นหาเมื่อ 15 สิงหาคม 2563, จาก <https://biothai.net>.

พรรณิภา ไพราม, (2559). พฤติกรรมการป้องกันอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ชาวสวนลำไย ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. ค้นหาเมื่อ 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://tdc.thailis.or.th>

จารูวรรณ ไตรทิพย์สมบัติและคณะ(2557). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรบ้านห้วยสามขา ตำบลพัซัง อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. ค้นหาเมื่อ 20 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.smj.ejnal.com/>.